

TIDNING FÖR DEN SOCIALDEMOKRATISKA KVINNORÖRELSEN.

Utgiven av Socialdemokratiska Kvinnokongressens Verkställande Utskott.

Stockholm 1909, A.-B. Arbetarnes Tryckeri

<p>N:r 8 Augusti</p>	<p><i>Prenumerationspris:</i> 1: 20 pr helt år, 60 öre pr halvt och 30 öre pr fjärdedels år. Lösnummer 10 öre.</p>	<p>För redaktionen: RUTH GUSTAFSON Hagagatan 18, IV. 8. g. STOCKHOLM.</p>	<p>Annonser å sista sidorna pris 15 öre pr mm. För expeditionen: <i>Elin Lindley</i>, Tunnelgatan 1 B, I Stockholm.</p>	<p>1909</p>
--------------------------	--	--	---	-------------

Vera Figner.

(Ett litet Londonbrev till "Morgonbris").
30 juni 1909.

Midsommarafton bevistade jag ett möte i en större lokal i östra city, ett

möte, som för mig kommer att vara ett minne för hela livet och om vilket jag känner mig manad att skriva några rader till de svenska arbetarkvinnornas egen tidning.

Mötet i fråga var anordnat av Herzenska klubben, en förening för ryssar, som vistats i London, och officiellt hette det att mötet hölls för att hälsa Vera Figner välkommen till London, men efter vad som privat uppgavs var det tillkommet

lika mycket som ett protestmöte mot tsarbesöket. Under alla förhållanden var Vera Figner det stora mötets centrala personlighet, alla talares anföranden rörde sig kring hennes verk och hennes martyrskap och alla åhörare riktade sina blickar mot den i helt vit dräkt

klädda 57-åriga damen, där hon, nästan högtidligt allvarsam, bjudits plats på plattformen till höger om ordföranden.

Vem är då Vera Figner? frågar någon.

Ryssland har många, många kvinn-

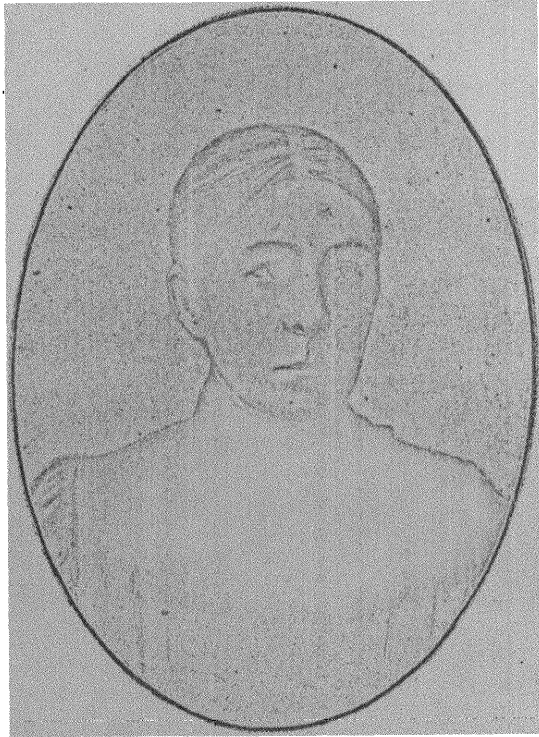
och bildad rysk familj. Hon uppfostrades i ett pensionat för överklass flickor och lämnade detta med högsta betyg. Utkommen från skolan greps hon snart av den dåvarande starka rörelsen i Ryssland till förmån för kvinnornas

rättigheter och den fackbildningsrörelse med revolutionärt syfte, som arbetade under lösen »Till folket!» Hennes försök att som en fridfull arbetare hjälpa folket ur eländet ledde till samma resultat, som många andra lugna reformvänner i Ryssland kommit till. Hon såg att intet fredligt arbete till folkets nytta är möjligt i Ryssland under rådande knutpiskevälde.

Hon blev en ivrig anhängare av enväld-

maktens avskaffande och fordrade en konstitutionell ordning efter folkets sinne, men hon fann även snart, att då det gällde Ryssland den revolutionära vägen var den enda, som kunde föra till målet.

Ungdom, skönhet — hon var en myc-

VERA FIGNER FÖRE OCH EFTER DET 20-ÅRIGA FÄNGSELIVET.

liga politiska martyrer. Tusenden av dem försvinna i fängelserna, i Sibirien, och glömmas; men en av dem, vars namn ej förgättes, den märkligaste, den för revolutionärerna käraste är Vera Figner.

Vera Figner föddes 1852 i en aktad

ket vacker kvinna — och alla hennes ständs privilegier kastade hon bort för sitt lands sak. Hon deltog i åttiotalets mest djärva revolutionära verk, särskilt propagandan inom armén. Förrådd av en viss Degaeff — den tidens Azeff — häktades hon 1882 och hölls i två år inspärrad dels i St. Peters- och dels i St. Paulsfästningen. Slutligen blev hon år 1884 jämte 13 andra revolutionärer ställd inför rätta för revolutionär propaganda inom armén. Hon dömdes först att mista livet, men domen ändrades till livstids straffarbete. Och så blev hon inspärrad i en ensam cell i Schlüsselburgs fästning — detta fängelse, om vilket en av dess direktörer kunde säga: "ingen har ännu gått ur denna fästning, alla ha blivit burna."

I Schlüsselburg fick hon tillbringa tjugo år. Ingen röst från den yttre världen nådde henne förr än 1904. I tretton år förbjöds hon att skriva ett enda litet brev till sin gamla moder och hon fick ej heller mottaga något.

På de olyckliga kamraterna i fängelset utövade hennes starka personlighet ett välgörande inflytande. De sågo henne ej; men de kände henne ibland sig och hennes mod och tillförsikt gav också dem styrka att stå ut i fängelsets inferno.

Under sitt liv i friheten var hon städse redo att dö för sitt folk. I fängelset var hon beredd på detsamma för sina kamraters skull. Efter många upprepade ansträngningar, hungerstrejker och liknande åtgärder, hade fångarna beviljats förmånen att få läsa böcker och sysselsätta sig med litet handarbete. Men inrikesministern von Plewe, osalig i åminnelse, tyckte detta blev för mycket av det goda och avskaffade år 1902 denna blygsamma förmån. Vera Figner förstod att detta skulle verka på kamraterna som en dödsdom. Det skulle sluta med vansinne, död i skörbjugg och självmord — alldeles som under de första tio åren, då varken arbete eller läsning var tillåtet. Hon hade därför beslutat sig för att offra sig själv för att rädda sina kamrater i fängelset. Hon skulle företaga ett brott emot disciplinen i fängelset för att komma inför krigsrätten och där slutligen bli i tillfälle att säga den oskrymtade sanningen om vad som passerat inom Schlüsselburgs murar. Då fängelsedirektören, en överste, nästa gång infann sig i hennes cell rev hon därför bort hans epåletter. Hon visste att denna förseelse under vanliga förhållanden betydde detsamma som hennes dödsdom, och hon var beredd på det. Men händelser ute i Ryssland hade timat, som gjorde att behandlingen av fångarna inte kom att gå alldeles i de vanliga spåren. Bödlarna voro vid denna tid sysselsatta med allvarsammare uppdrag, och Vera Figner blev inte ens ställd inför rätta.

Två år senare, 1904, blev hon jämte andra frigiven från Schlüsselburg med anledning av att tsarfamiljen fått en son och Ryssland välsignats med ett

nytt tsarämne. Hon förvisades nu till provinsen Archangel.

Detta är i största korthet Vera Figners historia.

Och nu hade Vera Figner kommit till London, till detta London, där alla ryska frihetsvänner, som ej tsarens och tsarbyråkratins hantlangare huggit om nacken, samlas.

Och hon satt där uppe på plattformen och salen var till trängsel fylld av vänner av Rysslands frigörelse, hennes egna landsflyktiga landsmän först och främst, men också många andra, engelska socialister och radikaler och internationella revolutionärer från alla länder och av alla skiftningar, sådana som London har en sådan uppsjö på.

Med vilken storm av sympati och hänförelse hon blev mottagen! Publiken reste sig, applåderade, ropade, vinkade åt henne. Jublet över att se henne, denna modiga kvinna, som genomgått så mycket för revolutionens sak, ville inte taga en ända.

Sedan mötets ordförande hälsat deltagarna, talade den uppburne furst Krapotkin om Vera Figners verk, med värme och stundom nästan i ödmjuk-

het talar den framstående författaren om vad hon varit och alltjämt är.

Därpå talar Vera Figner. Hon talar på sitt hemlands tungomål och Krapotkin tolkar till engelska.

Hennes tal flyter lugnt och stilla som ett sakta porlande vatten. Hon har inga starka ord för sina känslor, knappast några gester ledsaga hennes tal. Hon har talat genom sitt verk och detta enda faktum, tjugo år i Schlüsselburg, säger mer om hennes lidanden än ord kunna säga.

I hennes fina, välformade ansiktsdrag söker man förgäves efter ett minspel, en skiftning, målande hennes själs stämning. Man möter endast stillheten och lugnet. Är det fängelsets tvenne decennier, som satt denna trötta prägeln på hennes anlete, eller är det den okuvliga viljekraftens kyla och bundna styrka? Kanske bådadera.

Som ett helhetsintryck stod det för mig då tankarna gått till denna märkliga personlighet ur Rysslands mångskiftande revolutionshistoria: handlingar äro för mer än ord.

Ivar Neuman.

UPPFOSTRAN — SKÖN KONST.

Konstnären, som av den döda materien vill skapa ett skönt verk, går icke till detta sitt kall utan föregående skoling och kunskap och utan den inre beredelse, varförutan han ej skall helt lyckas. Men uppfostraren, som av det finaste material den organiska naturen frambringat — levande människoliv — formar människor, bereder sig i de flesta fall icke. Och dock borde uppfostran vara, den mest i helgd hållna sköna konstarten och föräldraskapet det heligaste av alla konstnärskall.

Då ett litet människobarn födes är det ju ingalunda lämpat att reda sig i kampen för tillvaron. Dess kropp är ännu mjuk massa och dess själ ännu kaos. Därför behöves av uppfostraren varsamma händer att forma och klar blick för att upplysa. Men det behöves också kunskap om de lagar, varefter detta skall ske. Kunskap om lagarna för hälsa och kunskap om lagarna varefter själen utvecklas. Fysiologi och psykologi äro därför nödvändiga att känna till för en uppfostrare, så att han ej begår otympliga missgrepp, som kunna bli till livslång skada för den nya människan.

Men det fordras mera. Snart kommer den tid, då barnet börjar fråga. Detta är just den naturliga undervisningsmetoden, och illa handla de föräldrar, som snäsa av eller ge vresiga svar och därmed bringa den lilla frågaren till tystnad eller som medvetet ge barnet

oriktiga föreställningar, som det sedan kostar stor möda att arbeta bort. För att riktigt kunna besvara barnets frågor fordras därför allmän bildning, ty barn kunna ge svåra frågor. Och naturligtvis böra svaren göras så enkla och lätt förståeliga som möjligt samt anknytas till något som förut är barnet bekant.

Men för att lyckas som uppfostrare fordras först och främst andakt. Andakt inför livet och främst då för det människoliv, som håller på att utvecklas i ens närhet. Utan denna andakt ingen kraft till självbehärskning. Och behärska sig själv samt akta på sig själv är just vad en uppfostrare måste göra. Om det i uppfostran kräves arbete, så är det ej barnet som mest skall bearbetas, utan det är *sig själv* en uppfostrare måste arbeta mest på. Han måste uppfostra sig själv till en konstnär, som kan upptäcka och frammana just det väsentliga hos barnet, under det att det mindre väsentliga behandlas med likgiltighet, och det rent skadliga förkväves. Och så blir arbetet på andras uppfostran det bästa och säkraste medlet till självuppfostran.

Uppfostraren bör alltid komma ihåg, att målet för all objektiv uppfostran skall vara att väcka lust för självuppfostran. Bud och förbud böra, om de ges, alltid vara väl övervägda. Annars bör denna yttre lagstiftning endast vara en ersättning för den självlagstiftning,

som i den yngre åldern ej kan väntas av barnet, och bör i alla händelser snart avlösas och lämna rum för en sådan. Barn äro mycket glada om de kunna hitta på att göra sig själva föresatser och tycka det är härligt att ständigt bli förekomna med förmaningar. Mera lycka skänker det även att lyda sig själv än andra. När helst man märker anlag till dylik barnelig självlagstiftning bör densamma alltid uppmuntras. Exempel från uppfostrarens sida hur denne också gör sig föresatser, vilka han naturligtvis obrottsligt håller, verkar att barn själva snart ge sig de bud och förbud som behövas.

En vänskaplig anda mellan uppfostrare och barn vare sig i skola eller hem skall ock bättre än alla barbariska straffmetoder avhålla barn från det onda. De känna sig mycket olyckliga, när de ha stört denna anda. Och så skall därigenom helt omärkligt den sanningen bli klar för dem, att lycka utan egen godhet icke finns.

Ehuru uppfostran är en avsiktligt berdriven inverkan, bör dess avsiktlighet ej så mycket framträda. Ju mindre avsikten märkes, ju mera konst är uppfostran. Den skall på ett enkelt och naturligt sätt, utan pekningar och förmaningar rikta barnens fantasi med sköna föreställningar och intryck, öppna deras sinnen samt rikta viljan till det goda. Att i uppfostran därför visa på någon att likna bör ske med försiktighet. Däremot kan man genom sagor och historiska berättelser göra barnen förtrogna med och lära dem älska de stora föregångsmänniskorna. Barnet känner nog självt, vilken av dem som bäst tilltalar detsamma. Men att ständigt peka på någon att likna i allt är onaturlig och grovtendensuppfostran samt verkar hos självständiga naturer motsatsen än som var ämnat. Härningsdriften skola vi i stället förstå att draga mest nytta av i den rent praktiska uppfostran, som består i bibringandet av de färdigheter, vilka i det dagliga livet äro nödvändiga ett inneha. Och lägga vi utvecklingstanken till grund för uppfostran, bör det vara klart för oss att ännu ingen människa levat, som i godhet, skönhet och sanning varit så fullkomlig, att hon kan tagas till mönster i *allt*. Det vore ock att förkväva det säregna och personliga, vilket det ju är uppfostrans synnerliga uppgift att nära och uppmuntra.

Unga människor tänka kanske mera på föräldraskapets lycka än på dess allvar, många tänka inte alls därpå. Och så gå de oförberedda och själva upp-

fostrade att fostra andra. Och det kan ju ej vara på annat sätt, då någon undervisning i uppfostrans konst ej meddelas de unga, oaktat föräldraskapet är ett av de mest ingripande moment i människans liv och utveckling. Om ej kunskap i barnavård ännu kan bli undervisningsämne, så borde dock ämnet kunna beröras i våra skolor, att på sådant sätt *andakt* ingötes hos de unga inför det stora i livet, som heter *livsförnyelsen*.

Emma Gustafson.

Må vi veta vår plikt.

När Morgonbris går i press diskuteras som bäst arbetarnas svar: *storstrejken*. Ställningen är allvarsam. Men på vår sida finnes ej mera än *en mening*: Nu måste slås till, annars gå våra organisationer, *arbetarklassens enda värn*, i spillror. För oss kvinnor är det inte minst viktigt att så aldrig får ske. Må även vi vara beredda till strid, till uppoffring, till uthållighet och seger skall bli arbetarklassens vinst av striden.

Vi kvinnor kunna göra stora insatser under striden. Det skola vi visa. Vi skola stödja och uppmuntra våra män och söner, aldrig nedslå deras mod och hopp, vetande att *nederlag* betyder ökat slaveri för både kvinnor och män.

Under nu stundande dagar måste våra kvinnor visa, att de i den vackraste och innerligaste mening äro männens *kamrater*. Må det *aldrig* bli sagt om oss, att för *vår* skull har kampen varit tung och förtvivlad!

Aldrig! Vi kunna och vi skola visa det, att även vi känna solidariteten; *den obrottsliga solidariteten*, som alltid hållit vår klass uppe i långa strider mot kapitalismens förtryck och som även nu skall giva segern åt oss.

Leve broderskapstanken, *solidariteten, vår enighet!*

Stockholm den 28 juli 1900.

Ruth G—n.

Det dröjer länge än . . .

*Det dröjer länge än, förr'n morgon randas
den dag, då mörkrets alla murar
rämlar
och under röda skyar vinden blandas
med sång av män'skor, som i sol'n
sej samlar.*

*Det dröjer länge, bleka, trötta
barn. —
Än hänger luften tung av hat
och sorg.
Och många unga ögons glans
skall brista
och många vårar skölja torn och
torg.*

*Än föder ingen jungfru livets
furste,
det nya rikets jublande Messias.
Än mognar karga skördar för
en släkt,
som trängs i mörkret, där det slåss
och skrias.*

*Än ligger ej vid någon moders
bröst
en lyckoprins och dricker guda-
kraften.
Än trycker natten ner i hat vår
röst.*

*Det dröjer länge än, förr'n morgon
randas. —*

Ture Nerman.

MORGONBRIS är arbetarekvinnornas egen tidning. Det är därför allas vår plikt att energiskt arbeta för Morgonbris spridning.

Ett intermesso.

Motto: *Tro ej Danaerna även då de bringa gåvor.*

I slutet av april och början av maj detta år avhölls den stora internationella kvinnokongressen i London, och för denna har i Morgonbris redan professorskan Wicksell grundligt redogjort. Det är inte heller min avsikt att skriva något nytt referat — så mycket mindre, som jag inte själv varit närvarande å kongressen. Egentligen kan det ju synas förmätet att så överhuvudtaget vilja yttra sig över den; man skulle helt säkert vilja jämställa ett dylikt förfaringssätt med deras, som sitta i Stockholm och fabricera till Pariserbrev till sina tidningar. Men för det första synes mig den sak av oerhörd vikt, som jag här vill gå in på, och å andra sidan har jag följt kongressens förhandlingar mycket noga i Vorwärts' referat (efter vilka den följande framställningen är gjord) vilka man inte har skäl att misstänka för att vara falska.

Då jag kom till tals med redaktör Ruth om Londonkongressen, blev jag förvånad att höra, att inte ett ord blivit nämnt om en tilldragelse därunder, som kan bli av största betydelse för de socialdemokratiska kvinnornas rösträttskamp. Det är ju så, att det på ett stort världsmöte är hart när omöjligt att följa alla faser i de brokiga och omväxlande förhandlingarna, hur gärna man än kunde vilja, dels därför, att det skulle betyda fysisk överarbetning, dels därför, att man ju gärna vill se sig om och vara tillsammans med gamla och nyförvärvade vänner. Därför är det ju mycket förklarligt, om någon enskild del av diskussioner och beslut skulle alldeles undgå ens uppmärksamhet.

För att rätt förstå det följande, är det av vikt att ha litet kännedom om den engelska kvinnorörelsen. Därför först en kort rekapitulation.

Det finns inte mindre än fyra förbund för kvinnorösträtts genomförande i Albions land. Det äldsta av dessa är *suffragisternas*, och i deras spets står mrs Fawcett. Förbundets arbete har varat i ungefär 60 år hittills, men det arbetar endast för en *inskränkt* valrätt, och dess leder rekryteras mest från de finare familjerna. Då emellertid i kvinnornas International ända till den sista kongressen endast ett förbund från varje and fick äga säte och stämma, blev det

just suffragisterna, det äldsta förbundet, som fick denna rätt för England.

Det andra förbundet är »*Women's freedom league*», vars främsta representant är mrs Despards. En utbrytning ur detta är *suffragetternas* förbund. Det är dessa kvinnor, som nu under en följd av år dragit all världens uppmärksamhet till sig genom sin hänsynslösa propaganda för sin sak, och det var egentligen endast missnöjet med moderförbundets alltför klenmodiga och långsamma taktik, som kom utbrytningen till stånd.

Det fjärde förbundet, och det som egentligen ensamt kämpar för en *allmän* rösträtt är »*The adult suffrage society*», vars sekreterare är vår partikamrat mrs Montefiore och vars medlemmar huvudsakligen äro socialdemokratiska kvinnor.

Dessutom förtjänar omnämnas, att en liberal kvinnoförening existerar, som gjort till sin uppgift att stödja den liberala regeringen. En människens kvinnosaksförening och en dito antikvinnosaksförening saknas inte heller, och till sist — mirabile dictu — har i dessa yttersta dagar en *kvinnornas* antirösträttsliga sett dagen, vars ledande ande den betydande författarinnan mrs Humphrey Ward är.

* * *

På den internationella kongressen beslöts nu, som fru Bugge-Wicksell redan framhållit, att tillåta *flera* rösträttsförbunds anslutning i varje land, med villkor att de samarbeta. Om de ej kunna enas om plattform för dylikt samarbete anses det förbund hava utträtt ur Internationalen, som genom sin hållning hindrar ett samarbete.

Då nu de aristokratiska suffragisterna sågo makten glida sig ur händerna och inför dem upprullades perspektivet av ett samarbete med The adult suffrage society, så kom deras ledare, fru Fawcett, med ett förslag, som genom sina verkningar skulle helt och hållet neutralisera det omtalade beslutet. Hon föreslog nämligen, att endast sådana förbund skulle få tillhöra det internationella samförbundet, som arbetade *uteslutande* för kvinnorösträtten — och med kvinnorösträtten vore då att förstå en rösträtt efter samma skala som människens i de respektive landen. Undantagna skulle endast de länder vara, där kvinnornas röst- och valrätt redan vore genomförd, och de, där lokala särförhållanden betingade en särskild taktik. Därigenom skulle således varje förbund, som käm-

pade för en *allmän* rösträtt, förvägras tillträde. Förgäves visade finska och australiska kvinnor hän på att kampen för den allmänna rösträtten, långt ifrån att hindra arbetet på kvinnornas rösträtt i deras land i stället underlättat dess genomförande. Man förklarade, att det vore alldeles särskilda förhållanden rådande i dessa länder, och förslaget trumfades igenom. Men endast genom en ful manöver hos dem som sutto inne med makten.

Från The adult suffrage society funnos nämligen medlemmar närvarande. Åberopande kongressens föregående beslut ansökte de om tillträde till världsförbundet och bådo att under sådana villkor få yttra sig i frågan, som ju så nära angick dem. *Detta förvägrades dem*, och fru Fawcetts förslag fick majoritet.

Den som ytterst åstadkom debattens strypning skall ha varit metodistpredikantskan fröken Anna Shaw, som inom den amerikanska kvinnorörelsen spelar en ledande roll, men fru Chapman-Catt, som vid tillfället var ordförande och som eljes brukar tala vackra ord om lika möjligheter för arbetar- och överklasskvinnan, torde ock ha sin del i beslutet. Mot detta inlade en del tyska rösträttskvinnor under Anita Augspers en lam protest med den motivering, att till den tyska kvinnorörelsen voro anslutna många föreningar, som ej arbetade uteslutande för kvinnorösträtt. De tyska kvinnorna avstodo också efter beslutet från att bli representerade i den nya styrelsen. Men de förblevo dock inom Internationalen, vilket ju ytterst blir en *olaglighet*, så länge de bland sig räkna föreningar, som ej kunna hänföras till dem, vilka tillåtas anslutning till världsförbundet.

Att under sådana förhållanden två socialdemokratiska kvinnor haft mod nog att anta val till centralstyrelsen förefaller minst sagt egendomligt. Dessa damer heta Martina Kramer (holländska, tydligen av det gamla partiet) och fru Lindemann från Stuttgart. Den senaste har dock inträtt däri endast i egenskap av tolk.

Kongressens reaktionära karaktär underströks ytterligare på ett träffande sätt av en episod, som har över sig ett visst pikanteri och för övrigt intresserar oss därför, att huvudpersonen i den var — fru Wicksell. »Die Schwedin Frau Wychsel» blev nämligen föreslagen till medlem av bestyrelsen. Men då de närvarande damerna fick reda på att hon sedan tjugu år tillbaka levde i fritt äk-

tenskap med sin man, blev det inte mer tal därom.

* * *

Egendomligt är att iakttaga, hur de tyska borgerliga kvinnorna sökt tå ihjäl hela den skandalösa historien. Att dock inte även bland dem saknats sådana, som haft ögonen öppna för missförhållandena visar en artikel av Lidia Gustava Heymann i organet för »Deutscher Verband für Frauenstimmrecht», vari hon träffande karakteriserar den hittillsvarande Internationalen som ett förbund för inbördes självberöm och självbeundran, däri varje kritik varit bannlyst. Belysande för det borgerliga frisinet är att fru Breitscheid (gift med en av de ledande radikala av den fraktion, som håller på samarbete med socialdemokraterna) även deltagit i förtegenhetspolitiken — en politik, som de svenska rösträttskvinnorna även tycks vilja följa i den fasta förvisningen, att arbetarkvinnorna inte ha någon representant nog språkkunnig att kunna följa förhandlingarna sådana de refererats i utlandets press.

* * *

Emellertid tror jag, att den handske som blivit kastad, nog skall bliva upptagen av dem det gäller. Kanske de borgerliga kvinnorna inte skola bli så värst glada att dra konsekvenserna av sitt förfaringsätt. För de socialdemokratiska kvinnorna står bara en väg öppen: att slå sig helt lösa ur de borgerligas omfamning. En socialdemokratisk kvinna kan inte, om hon vill vara principfast, tillhöra ett förbund, som påyrkar en blott inskränkt cencus-rösträtt. Och fast från ledande håll här som i England de konsekventa kvinnliga förkämparna för socialdemokratin och dess principer blivit mötta med ganska stor oförståelse, så är de värda allt erkännande. De socialdemokratiska kvinnornas internationella kongress i Köpenhamn nästa år skall nog klara situationen ytterligare, få vi hoppas.

Johannes Sköld.

Jfr Vorwärts nr:is 108, 111, 119, 121, 122, 126 för resp. 11, 14, 25, 27 och 28 maj samt 3 juni i år.

Att vara redaktör för en kvinnotidning tycks icke vara någon lätt sak, åtminstone inte i England. Den bekante socialdemokratiska författaren och journalisten Robert Blatchford övertog för ca 3 månader sedan redaktörskapet för de engelska arbeterskornas veckotidning »The Woman Worker», vilken skiftat redaktör flera

gånger. I tidningens nr för den 14 juli tar nu Blatchford ett humoristiskt färgat avsked med tidningen och dess läsarinor för att återvända till »Clarrion». Han bestrider icke möjligheten av, att en man kan redigera en kvinnotidning, men, säger han, jag är nu icke den mannen, har aldrig varit det och kan aldrig bli det. »Jag passar i en kvinnotidning som en valross i en blomsterrabatt. Därför fyller min plats bättre, om jag lämnar den».

Under Blatchfords ledning steg tidningens upplaga hastigt från 28,000 till 32,000 exemplar, för att under de senaste veckorna lika hastigt sjunka ned till 27,500 exemplar. Någon skuld därtill var Blatchfords misslyckade försök att göra tidningen till ett organ för alla kvinnor, varvid naturligtvis intresset för de arbetande kvinnorna trängdes tillbaka.

Moderskapsförsäkring.

II.

Forts. fr. nr 7.

Det är egentligen ägnat att förvåna, att de reformsträvanden, som numera i allmänhet sammanfattats under moderskapsförsäkringens rubrik, icke förr än på de sista åren kommit att tillhöra den aktuella socialpolitiken. Ty det är nu klart för var och en, som reflekterat över den fabriksarbetande moderns ställning, att det krav, som bär upp denna nya försäkringsart, i själva verket är ett mycket närallgande korrelat till det lagliga skydd, som arbeterskan åtnjuter i de flesta länder: den obligatoriska barnsängsvilan. Man har till sist, men, som det vill tyckas, märkvärdigt sent kommit till insikt om det haltande i en bestämmelse, som förbjuder en människa att arbeta under en viss tid, men som icke ger någon anvisning på, hur hon skall finna sitt uppehälle under denna tid, ehuru det är väl känt, att hon sannolikt icke äger någon sparad slant att leva på, utan snarare behöver drygare inkomster än eljest under den tid förbudet varar. Arbetarlagstiftningens speciella kvinnskyddsparagraf med dess bestämmelse om förbud mot arbete under fyra veckor efter nedkomsten har sålunda i tillämpningen kommit att få ett sken av grymhet över sig, vilket lagstiftaren ursprungligen givetvis icke avsett, men som det måste bli en plikt för våra dagars reformarbete att undanröjda. Ty först då kan av detta stadgande bli icke blott en välment anmaning, vars efterkommande man på alla sätt söker så vitt möjligt undandraga sig, utan i stället ett verkligt skydd, till varaktig båtnad för modern och släktet och för den arbetande kvinnans hela ställning.*

* Se härom närmare I. Jundell, »Modersskydd», Social Tidskrift, 1908, h. 2, ss. 51—62.

Det bör emellertid icke förglömmas, att moderskapsförsäkringens idé icke är uttömd med en lösning av det problem, som närmast blivit dess upphov. Den gömmer i sig kravet på att göra barnsängsvilan ekonomiskt möjlig icke blott i de fall, där lagen tvingar till den, utan ock för alla de mödrar, som icke falla under en arbetarskyddslags domvärjo, men för vilka ett understöd av denna art är lika välbehövligt och lika välsignelsebringande. Hela denna tanke mynnar således ut i en strävan att trygga alla fattiga mödrars hälsa och deras nyfödda barns liv — ett av de strävanden således, vilka i bokstavigaste mening äro liktydiga med arbetet på ett helt folks sunda växt och fortbestånd.

Endast tvenne länder i världen äga i närvarande stund mera betydande institutioner, som kunna hänföras till moderskapsförsäkringens kapitel. Det är den obligatoriska och den frivilliga försäkringens båda klassiska länder, Tyskland och Frankrike. Det förra landet har givit plats åt moderskapsförsäkringens inom sin sjukförsäkringsram, det senare äger en stor självhjälpkassa med moderskapsförsäkring som uteslutande uppgift.

Den tyska sjukförsäkringslagen föreskriver, att den kvinna, som under det sista året, före förlösningen räknat, minst sex månader varit medlem av sjukkassa, skall under minst sex veckor efter nedkomsten åtnjuta ett sjukunderstöd till samma belopp som för annan sjukdom, d. v. s. uppgående till omkring hälften eller högst tre fjärdedelar av daglönen. Denna bestämmelse, vilken ju bär moderskapsförsäkringens typiska prägel, är utan tvivel av den största betydelse såsom en solid hörnsten för allt vidare arbete på denna grund inom landet.* Den representerar emellertid ingalunda systemets fulländning. Dels gäller den tyska sjukförsäkringens tvång endast en begränsad krets av arbeterskor — alla jordbrukets kvinnor, hemarbeterskorna, tjänarinnorna stanna utanför. Dels är den summa, som av kassorna utbetalas i understöd, och som icke på långt när uppgår till fulla lönen, otillräcklig, särskilt då arbeterskans utgifter under barnsängstiden givetvis är drygare än eljes. Därför fordrar man också allmänt en sådan revision av hittillsvarande bestämmelser i lagen, att dess giltighetsområde utsträcker till så vida kretsar av de ekonomiskt svaga kvinnorna som möjligt samt att sjukhjälpens föreskrives utgå med lörens fulla belopp. Professor P. Mayet, den tyska sjukkassestatistikens chef, vilken gjort mer än alla andra tyskar för att främja denna frågas lösning, pläderar dessutom varmt för uttömmande stadganden om arbetsförbud och för-

* Under de 25 åren 1883—1908, som sjukförsäkringslagen varit i kraft, ha de tyska sjukkassorna utbetalat omkring 45 milj. kronor i understöd åt barnsängskvinnor. Under det sista året har denna summa uppgått till omkring 5 miljoner kr.

SOCIALDEMOKRATISKA KVINNOKONFERENSEN I VÄSTERÅS 10 JULI.

säkring även under viss tid före nedkomsten, om kostnadsfri förlossningshjälp, samt om premier åt de mödrar, som själva amma sina barn. Det ser dock ut, som om dessa önskemål tills vidare måste läggas i de orealiserbara fack. Det regeringsförslag rörande en revision av Tysklands hela försäkringslagstiftning, som för någon tid sedan offentliggjorts, har nämligen av alla de ovannämnda reformkraven endast upptagit frågan om försäkrings utsträckning, men också löst denna på ett ur den här föreliggande synpunkten synnerligen tillfredsställande sätt.

Såvida det icke lyckas moderskapsförsäkringens många vänner i Tyskland att även få övriga krav beaktade vid sjukförsäkringslagens omarbetning, så kommer tills vidare troligen en annan stat att göra tyska riket äran stridig såsom föregångsland ifråga om detta nya kapitel ur den sociala lagstiftningen. Detta land är Österrike, Europas näst den västra grannen förnämsta tvångsförsäkringsland. Det stora förslag till socialförsäkring, som där föreligger sedan ett halvår, låter sjukförsäkringen icke blott omfatta allt vad arbeterskor heter, utan bestämmer dessutom särskilt rörande barnaföderskor, att understöd åt dem skall utgå med en och en halv gång den sedvanliga sjukhjälp, varigenom denna i detta fall kommer att i regel

uppgå till lönens hela belopp. Detta det österrikiska lagförslaget stadgade, vilket efter allt att döma utan vidare kommer att godkännas av parlamentet, skulle för första gången i sociallagstiftningens historia förverkliga det väsentliga i moderskapsförsäkringens grundtanke.

Frankrike intager i här föreliggande fråga en särställning i mer än ett avseende. Som tidigare nämnts, har man där försökt en lösning på den frivilliga försäkringens väg och detta långt tidigare än problemet väckts till liv inom övriga länder. Men vidare är denna strävan så mycket anmärkningsvärdare, som Frankrike är ett av de mycket få länder i Europa, vilka icke äga paragrafen om obligatorisk barnsängsvila i sin kvinnoskyddslagstiftning. Här kan frågan således mer än annorstädes sägas ha trängt fram, buren endast av sin egen kraft.

År 1866 bildades i Mülhausen av en grupp arbetsgivare en "förening för barnaföderskor". Arbeterskor och arbetsgivare inbetalade var fjortonde dag med lika andelar till föreningens kassa ett för ingendera parten betungande belopp. Häremot erhöles arbeterskorna under sex veckor efter nedkomsten ett understöd, som ersatte lönen och beredde dem möjlighet att ägna sig åt sig själva och barnet. Efter mönster av denna förening bildade år 1892 tvenne parisare en kassa, benämnd

"La mutualité maternelle", i vilken alla slag av arbeterskor och biträden i en ålder av minst 16 år kunna gå in som medlemmar mot erläggande av 3 francs (kr. 2,16) pr månad. Efter nio månaders medlemsskap är en delägare i denna kassa berättigad till en barnsängshjälp av 12 francs (kr. 8,65) i veckan under fyra veckor samt dessutom en amningspremie av 10 francs, således tillsammans 58 francs (kr. 41,75). Dessutom medgiva särskilda fonder utbetalande av förlängt understöd i mån av behov samt av vissa mindre belopp åt arbeterskor, som föda tidigare än efter den stadgade minsta medlemstidens förlopp. Till kassans verksamhet har knutits ett vitt utbrett system av andra moderskydds-inrättningar: förlossningshem, mjölkdroppar, småbarnskliniker o. s. v. Dessutom är rörelsen numera ingalunda begränsad till Paris, utan spridd över hela landet genom sektioner och lokalföreningar. Den har i vidsträcktaste grad understötts av den enskilda välgörenheten och på sistone även av staten, som för 1908 beviljat moderskapskassorna ett understöd av 400,000 francs.

Det välgörande inflytande dessa institutioner utövat, särskilt på barnadödlighetens område, synes vara lika oomtvistligt som lärort. Det har visat sig, att kassornas medlemmar nästan undantagslöst avhållit sig från ar-

bete under den tid hjälpen utbetalats och att de i stället ägnat sig åt skötsel av sin hälsa och åt sitt barn, som fått den enda lämpliga näringen: modersmjölken. Av 1,000 kvinnor, som tillhörde dessa kassor, ammade under 1908 ej mindre än 871 själv sina barn. Endast 3 å 4 procent av dibarnen dogo före ett års ålder, en synnerligen låg siffra, särskilt då man tar i betraktande; att det här är fråga om barn av fattiga föräldrar och att siffran likväl är dubbelt bättre än motsvarande tal för barnadödligheten inom de burgna klasserna. De franska moderskapskassornas resultat måste således i detta avseende betecknas som lysande, och just dessa siffror, med deras hänvisning till vad en väl ordnad moderskapsförsäkring betyder för barnadödlighetens sänkande, yppa en av de viktigaste bland de drivfjädrar, som vållat hela denna frågas framförande.

Det är därför beklagligt, att det franska exemplet utom landets gränser hittills haft att glädja sig åt så liten efterföljd. Italien äger visserligen ett halft dussin kassor av samma art, men med ett obetydligt antal medlemmar och svag organisation. I Tyskland har tanken på allra sista tiden tagits upp i Karlsruhe, och intresset synes vara på uppgång även på några andra håll inom riket. Men detta är också allt. Likväl är de franska moderskapskassornas idé så fruktbärande och deras föredöme så uppmuntrande, att man endast kan uppmana varje förfrågan än så litet intresserad person att söka sprida kännedom om dem. Sannolikt äro de icke problemets sista och fullgiltiga lösning. Men för alla länder med icke obligatorisk sjukförsäkring — således för hela Europa med undantag av Tyskland, Österrike och Ungern — kunna de i varje händelse för många kvinnor representera en lösning ad interim, som bör vara både antaglig och utförbar.*

Italien tillhör dessa sistnämnda länders klass. Där står det första förslaget till frågans lösning efter ett helt nytt system för närvarande på dagordningen. Genom en lag av 1902 fingo Italiens industriarbeterskor det skydd, som förbud mot arbete en månad efter nedkomsten kan bjuda. Man insåg emellertid nästan omedelbart, vad man i många andra länder behövt så lång tid att komma till insikt om — att detta arbetsförbud tarvade ett komplement i en likaledes av staten påbjuden försäkring under motsvarande tid. Redan 1903 föranstaltade således det italienska industri- och handelsdepartementets arbetsstatistiska byrå en undersökning rörande förutsättningarna och villkoren för en obligatorisk moderskapsförsäkring. I anslutning till denna enquête framlade regeringen år 1906 ett lagförslag rörande "inrättande av en moderskapskassa". Enligt detta förslag skulle alla av föreskriften

* Paris-kassan understödde under åren 1892—1907 11,086 mödrar.

om den obligatoriska barnsängsvilan berörda kvinnor mellan 15 och 20 år försäkras hos en gemensam statskassa. Årsbidraget skulle delas lika mellan arbetsgivaren och arbeterskan samt utgå med dubbla daglönen inom någon av de sju löneklasser, i vilka arbeterskorna skulle indelas, samt understödet utbetalas med tre fjärdedelar av lönen under en månads tid. Den kommitté inom parlamentet, som behandlade detta lagförslag, avslutade sitt arbete i december 1907. Förslaget hade då väsentligt förenklats, så att löneklassindelningen strukits och ersatts med ett för alla gemensamt årsbidrag av lire 1,50 (kr. 1,08) och ett understöd av lire 30 (kr. 21,60).** Detta kommittébetänkande har ännu icke behandlats i parlamentet.

M. Marcus.

En moder.

För "Morgonbris"

av

Henning v. Melsted.

(Forts. fr. n:r 7.)

När det vårades ginge de ut och hämtade hem sälg och blåsippor och de lekte på den varma mossiga marken, där gräset begynt att spira, och när de gingo hem i skymningen hand i hand genom den sakta sorlande staden, månen hängde över vattnet och tycktes vara en del av staden, och de violetta dagrarna gled över bergen i öster och slocknade sakta i blekgrönt mellan fartygens tackel och rår, då hörde Hildur en musik som kom hennes blod att brusa. Pulsarna slog och hon andades djupt för att få lugn. Men musiken fortfor att spela, tills hon blev maktlös och osäker på sig själv.

En sådan kväll väntade henne signor Lucio.

Han hade bott på hotellet en hel vecka, han var violinist vid kapellet som spelade i matsalen. Ingen hade så mörka och blixtrande ögon som han, ingen ett så lent och bedårande gått. Han hade spelat för henne sedan de slutat för kvällen. Han hade spelat så tyst för att icke störa dem som bodde på hotellet, och hon och hennes kamrater hade hört på honom, sittande tillsammans i skymningen.

Hon måste gråta, när hon hörde honom.

I sådana stunder tyckte hon att ingenting var värt någonting i jämförelse med att ständigt få höra honom spela.

Som förhäxad stirrade hon på de

** Förslaget stöder sig på den beräkningen, att av landets 500,000 arbeterskor 4,5 proc., d. v. s. 22,500, årligen skulle behöva understöd. Årsbidraget skulle således uppgå till lire 750,000, understöden till lire 675,000.

blanka knapparna i hans gröna sammetsväst och hon vågade icke lyfta blicken mot hans ögon, ty då måste hon alltid vända bort den och rodna, det visste hon.

En natt gled han in till henne i hennes kammare.

Det hände flera nätter.

Och så reste signor Lucio med sin fiol i den svarta lådan och alla sina brokiga kläder i två stora koffertar, som buro namnen på alla Europas huvudstäder.

Han reste hem till sitt land.

Fram på sommaren blev Hildur klen. Hon föll av, orkade ej arbeta och miste lusten för allting. Samtidigt visade hennes gosse tecken till att icke vara bra. Hildur måste låna av en kamrat för att kunna skicka honom på landet.

När hösten kom hade hon fått vissnet om sitt tillstånd.

Och nu kände hon frestelser, som hon aldrig drömt om att kunna känna förr. Om hon nu haft religiösa kamrater, som beskyllt henne både för att ta in något och för att vilja stjåla, skulle hon icke kunnat stå så ren och oskyldig inför sig själv som förr en gång.

Under sin tid på sjukhuset hade hon sett människor dö snart sagt var dag, och det hade blott betytt, att en säng blev ledig för en ny sjuk, och de som tillfrisknat och blivit utskrivna, hade fått en frist. Döden väntade dem så säkert som den väntade allt levande. Hon fann, att liksom djuren och växterna födas och leva för att sedan vissna eller omkomma genom allehanda olyckor, så var det också med människorna.

Det syntes henne, att alla voro de på rusning mot undergången.

Dagarna igenom under sina sysslor bad Hildur brinnande böner till Gud, att hennes barn skulle födas dött. Och om ingen gud hörde henne, så kunde väl naturen, som var så grym och lät så mycket liv gå under, förbarma sig över henne och befria henne från ett nytt moderskap. Hon visste, att det skulle betyda vanvård för hennes lille Karl, som hon hittills offrat allting för. Det som räckt för en skulle icke räcka för två. Och det sved i hennes hjärta, när hon tänkte på att han, som var så beroende av frisk luft, skulle bli inhyst som andra fosterbarn bland smuts och trängsel, därför att hon icke längre hade råd att hålla honom bättre.

Då knöt hon händerna och förbande den främmande musikern och hans fiol.

När hon fick se sin bild i spegeln

och de mörka ringarna under ögonen blev hon skrämnd och försökte lugna sig.

Hans porträtt rev hon i bitar och brände i kakelugnen. Men var gång ångrade hon sig, och köpte ett nytt, ty det fanns i bokhandeln.

Så kom vintern, julen var inne med ljus i kyrkorna och tända granar i alla husen och brådsakande människor i butikdörrarna. Nu förlorade Hildur sin plats på det stora hotellet och måste söka sig till ett mindre hotell, som låg vid en bakgata. Det tycktes henne vara ett förebud hur det skulle komma att gå.

Fram på nyåret födde hon barnet.

Det var en flicka, en liten flicka med påsar under ögonen och klent växt. Hildur grät när hon såg den lilla varelsen. Den syntes henne så hjälplös, och fastän hon helst velat låta den ligga och omkomma av brist på tillsyn, svepte hon den lilla i det bästa hon hade.

Dag efter dag gick hon nu och stred med tanken på att att göra sig av med barnet, som skulle bringa nöd över både gossen och henne själv, om hon icke övervann sig och sålde sig på gatan.

Men hon ville icke komma därhän.

Ofta såg hon i lyktljuset de olyckligas härjade anleten. Hur fasade hon icke för deras uttryck av lastbarhet och smärta! Nej; hon kunde icke!

Efter två veckor lämnade Hildur det rum hon bebott för att för sina sista slantar hyra på annat håll.

I denna bostad inträdde hon ensam.

Under två dygn gick hon nu omkring i det lilla rummet. Hon fick ingen frid. Vad hade hon gjort för att kunna förbli en hederlig kvinna? Hon hade mördat! När tredje dagen grydde, motstod hon icke längre. Hon måste ut till platsen där hon lagt den lilla.

Det var en snöig februarimorgon med molnen hängande som stora grå säckar över himlen. Flingorna föllo stora och vita mot jorden. Bakom de nu isade bodfönstren brunno gaslågorna sjukt gula. Kyrkurens klockslag dallrade falskt och tunnt genom den kalla luften. Skrämmande skymning dröjde inne mellan de smala tvärgatornas husrader.

Och hon tyckte att alla människor hon mötte, betraktade henne så besynnerligt.

Äntligen stannade hon.

Med händerna rev hon upp i snön, ty en driva hade yrt samman över platsen. Det var som om hon velat gräva sig en grav hos sitt barn i jorden, ty såsom en människa, vilken är färdig att dö, blickade hon ned mellan sina händer.

Ett dämpat skri undslapp henne.

När hon nått till marken, så fann hon icke barnet, fastän hon visste, att hon lagt det just där intill stenen.

Orörlig satt hon i flera minuter och stirrade framför sig.

Två mörka män kommo emot henne över det vita snöfältet.

Hon ville fly, men orkade icke resa sig.

När de böjde sig ner och fattade hennes handleder och frågade vad hon sökte, ropade hon:

»Mitt barn! . . . Mitt barn!»

Men ropet slocknade i den tunga luften, där snön föll ljudlöst. Ropet blev borta över det vita fältet.

Från staden hördes klockslaget falla från en kyrka.

Då reste hon sig viljelöst och lät sig ledas bort för att lida den sociala döden.

Slut.

Vet du vad vår strid gäller?

Du proletariatets barn, som blivit dömd att vara träl hos den grymme Grotte, du som bland de många maskinernas gnissel i de mörka, dammuppfyllda hålorna till arbetsplatser ödar ut din kraft, ja hela ditt liv, du, som mången gång, trött av dagens släp dignar ned på din bädd utan ens en bit bröd, du, som hör dina kära bedja om bröd utan att kunna stilla deras hunger, ja du, som behandlas grymmare än ett djur, säg, vet du vad vår — även vi proletärer, socialdemokraters — strid gäller?

Vet du att vi vilja söka få en dragligare tillvaro här på jorden? Vi vilja att *alla* skola kunna få glädjas åt livet och ej, som nu är fallet, blott en del, medan den stora massan nästan dignar under det stora ok den får bära. Vi vilja lätta detta ok, så det blir lika lätt och tungt att bära för *alla*. När vi det gjort kommer ingen att behöva känna oket tungt, ty när tyngden fördelas lika på alla individer blir det ej så svårt att bära den.

Din och vår tillvaro är allt annat än draglig och helt visst vill även du en gång njuta av livet, lära uppskatta det verkliga sköna och goda, detta sköna, som nu gömmer sig för dina ögon, ty du och vi alla andra proletärer, vi kunna ej nu se något skönt i vår trålbundna tillvaro.

Nöd och sjukdom är det enda vi skåda och skådat länge nog.

Icke blev väl naturen skön och underbar för att endast en del människor skulle få njuta därav? Nej, helt säkert inte; det är människorna själva, som gjort, att det verkligen blivit så. En del leva, utan en minsta tanke på sina medmänniskor, i den mest onaturliga lyx och överflöd på andras arbete. De kunna njuta av sin tillvaro, ty de ha ej vad vi proletärer ha, de ha ej något hjärta.

Kunna även vi proletärer njuta av vår tillvaro? Ack nej! När kvällen kommer äro vi av vårt mödosamma arbete så uttröttade, att *vilan* är *vår »njutning»*; på dagen trycka bekymmer oss — mest brödbekymmer — och gör vårt sinne tungt, mörkt och dystert. Huru skulle vi mittibland all vår nöd kunna »njuta», *glädjas åt livet*? Det liv vi leva är allt annat än att glädjas åt. —

Vill du unga arbeterska leva ett bättre liv än nu; då endast *nöden* grinat mot dig, då måste du komma med i *vårt* led, ty den kamp vi *socialdemokrater* kämpa är den *rätta*, den *ädlaste* — vår kamp *skall* en gång medföra seger. Vår strid gäller: Bort med de järnhårda bojorna, som smidas av ekonomiskt och ändligt förtryck — frihet åt *alla*!

Hulda Henricson.

En episod från den internationella kongressen i London mot alkoholismen skildrar riksdagsman E. Wawrinsky i ett brev till "Svenska Folket", och som kan ha sitt intresse för Morgonbris läsare. Hr W. skriver:

Den engelska regeringen gav en högtidlig mottagningsfest i Imperial institute i den vanliga stilen: presentation, musik, förfriskningar av alla slag, vari naturligtvis således icke ingår någon alkohol, och festliga anordningar i övrigt. Högtidsdräkt var påbjuden, vilket hindrade en del svenska deltagare, som ej vore försedda med sådan, att begagna sig av inbjudningen.

Ett uppseendeväckande avbrott i den högtidliga stämningen blev jag av en händelse vittne till. Inbegripen i livligt samtal med några engelska damer hade jag en stund iakttagit en ung dam strax bredvid mig, som syntes så upptagen av sina tankar och så främmande för omgivningen, att hon tycktes icke höra dit. Det var en intagande flicka, klädd i enkel, ljusgrön dräkt utan det ringaste prål. Man kunde ej undgå att fästa sig vid henne. Plötsligt reser hon sig, stiger upp på stolen och börjar ett anförande, vars innehåll jag först ej kunde följa, emedan hon talade ytterst häftigt och ner-

vöst, liksom hon ville skynda sig att få sagt så mycket som möjligt, innan någon ingrep för att hindra henne. Men snart kunde jag uppfatta de harmens ord, som flödade ur hennes mun: "Här mottagen i regeringens inbjudning till överdådig festlighet och njuta under vällevnad, utan att tänka på de många tusenden, som sakna det nödvändigaste, eller på de kvinnor, som för sin övertygelse nu sitta inom fängelsets murar, sitta där, emedan de fordrat kvinnans politiska likställighet med männen för att de må kunna kämpa för sina idéer och förverkliga dem till de svagas och förtrycktas skydd och hjälp. Blygens i icke (Rop av: "Ni borde själv blygas, som stör oss och bryter gästfrihetens lag" — "tyst, tyst!" — "Ner med eder!" — höras nu runt omkring.) Regeringen — —". Nu vart det plötsligt slut. Två eleganta herrar, som trängde sig fram, förpassade hastigt den unga damen ner från stolen och ledde henne tämligen omilt ut ur trädgården, trots hennes livliga protester. Det var en suffragett, som begagnat tillfället.

För mig gick på detta sätt det intressantaste i hela denna tillställning förlorat. Jag gick också. Mina sympatier stannade helt och hållet hos henne, som fördes bort. Det var dock någon mening i hennes därvaro, och jag kände, långt efter det hon försvunnit, hennes glödande ord giva återljud i mitt inre. All denna lyx, alla dessa färfängliga formaliteter mitt uti det tomhetens fängsel, som det konventionella livet smider oss uti, de måste framstå såsom brottsliga inför en samvetsgrann och varmt kännande själ. Ingen kan i längden hämma den agitation eller nedtysta de väckande röster, som söka rycka mängden ur vanans och liknöjdhetens slaveri, om denna agitation är sund och dessa röster äro äkta.

Härmed har jag ej velat säga, att jag kan sympatisera med suffragetternas stridsätt i allmänhet, allra minst med deras våldsamerheter. Men jag kan förstå dem. Och jag ser klart, att den dag skall randas, då den sociala reformationen antar långt våldsammarer former, då den bryter med oss allt motstånd — därest icke en grundlig omvälvning i vår samhällsordning i tid skapar samhällsformer, där rätten och icke makten härskar. Gnistan glöder. Skall den slå ut i brand eller skall den bli en värmande och välgörande eld, den skapande kraft, som mänskligheten tillbett och lever av?

Agitera för Morgonbris!

landets enda kvinnotidning, som bevakar arbetarekvinnornas intressen.

Kom med!

(För Morgonbris.)

Kamrat, kom med
uti vårt led
att kämpa under fanor röda.
Kom! Visa nu
att även du
önskar se frihetssolen glöda.

Vårt tålamod
är slut, men blod
än skall i våra ådror sjuda.
Kom! Bliv ock en
av alla dem
vars röst skall över bergen ljuda.

Hur kan du då
så liknöjd gå
och inte kämpa vid vår sida? —
Hur kan du, säg
gå fram en väg
så tung som din, utan att — strida?
Hulda Henricson.

Socialdemokratisk kvinnokonferens

hölls den 10 juli i Västerås av inom Södermanland och Västmanland belägna socialdemokratiska kvinnoklubbar. De flesta av distriktets klubbar voro representerade. Till ordf. för mötet valdes fru Lotten Jonsson, Eskilstuna, sekr. Agnes Söderquist, Västerås. Av styrelseberättelsen framgick, att ett par nya klubbar ha på styrelsens initiativ bildats, men då en del klubbar finnas, som äro i stort behov av hjälp i sitt organisationsarbete, har styrelsen efter bästa förmåga sökt biträda dessa. En föreläsningsturné har anordnats med dr Romanus-Alfvén från Norrköping som föreläsare. Föreläsningarna, som rört sig om sexuell hygien, ha mottagits med stora sympatier. En del platser återstå ännu, och från en del klubbar, som haft en föreläsning, har inkommit begäran om fortsättning i ämnet. Konferensen beslöt ge styrelsen i uppdrag att underhandla med dr Romanus om en turné även instundande höst.

Inkomster och utgifter ha under året balanserat på kr. 179: 83. Hela den avgående styrelsen återvaldes och består av fruarna Lotten Jonsson, Therese Olsson, Ester Bäckman, Eskilstuna, Agnes Söderquist, Västerås, samt frkn Olsson, Ny-

köping. Suppl. fru Thorell, Norberg, och Lindholm, Oxelösund.

Av de elva inkomna motionerna rörde sig tre om agitationen. Konferensen uttalade sig för att klubbarna landet runt borde vid den stundande riksdagen hålla opinionsmöten för kvinnans rösträtt, med en gemensam resolution, som tillsändes resp. riksdagsmän vid tiden för frågans avgörande. Vidare beslöts att särskilt på landsbygden och bland dess kvinnor bedriva en mera intensiv agitation. Kvinnornas mera aktiva deltagande i nykterhetsarbetet var även föremål för konferensens behandling. Kvinnokongressens i Stockholm resolution antogs med det tillägg, att ej några som helst alkoholhaltiga drycker måtte serveras i våra folkparker, samt skulle detta uttalande tillställas folkparkernas centralstyrelse. Nästa konferens hålles i Eskilstuna i juli månad 1910. Efter 7 timmars arbete, avslöts konferensen kl. 4 e. m. av ordf., som till deltagarna uttalade ett tack för det intresse varmed förhandlingarna förts. Sedan de främmande haft tillfälle beundra vår vackra folkpark styrdes resan åter till hemmet, alla belåtna med sin dag.

När man sammanträffar med kamrater från skilda håll och får del av deras entusiasm för vår sak, och får se de uppoffringar av tid och krafter de göra för att bland sina medsystror vinna någon förståelse för den rörelse, som endast vill deras eget bästa, kan man ej annat än undra och åter undra över, att ej alla arbetarekvinnor känna och förstå att det är deras oavvisliga plikt att hjälpa till, och taga del av det upplysningsarbete som bedrivs och som så väl behöves. Varför stå så många arbetarehustrur och även ogifta arbeterskor, som kunde ha både tid och krafter samt även förmåga att göra nytta inom organisationen, och helt lugnt åse hur andra få arbeta över förmågan? Kunde det ej vara på tiden att männen sökte inpränta litet grand av solidaritetskänsla även hos sina hustrur? Försök! Ni skola alldeles säkert i framtiden ha nytta av det själva. A. S.—t.

Litet kallprat.

»Vi använda halva vårt liv på att rätta andras fel.»

Ovanstående har jag läst, när och var minns jag ej längre.

Vid många tillfällen ha orden fallit mig i minnet, då vid bjudningar och sammankomster nästans fel och förtjänster diskuterats. Hur oändligt mycket nyttigare kunde ej tiden utnyttjas och hur många tanklösa, onödiga ord sparas? Hur mycket mera givande tankeutbyten kunde ej ske, ägde vi endast mera vetande? Det är ju ändå så, att i skolan, där kunskapen för oss är tämligen begränsad och kringskuren, läres ju knappt mer, som lämnar oss någon reell behållning, än att nödtorftigt läsa, skriva

och räkna. Hur främmande är man ej för vetande då man kommer ut i livet och vilket jättearbete ligger därför ej framför oss? Men hur skall man då på bästa sätt kunna tillgodose sin själs behov?

Själv tänker jag mig, att föreläsningar i olika ämnen giva en god behållning; den erfarenheten har man ju, att det som föreläses fastnar bättre än vad man läser själv.

Därnäst kommer väl föreningslivet, som onekligen i bildningshänseende gjort mera nytta och haft större uppfostrande betydelse än många andra s. k. folkbildningssträvanden. Och så ha vi ju läsningen. Först och sist våra egna tidningar, som ju till det yttersta försöka tillgodose våra intressen och klara synpunkterna angående samhället och vår ställning inom detsamma.

* * *

För att nu tala om särskilt oss kvinnor, tror jag nog vi äro särdeles benägna »att rätta andras fel». För all del, det är ju liksom medfött, vi ha aldrig fått vant oss vid annat. Mannen diskuterar ej gärna med sin hustru om politik och affärer. — Jag har många gånger förargat mig över alla beskrivningar om hur hustrun skall mottaga sin man när han kommer trött hem, och släta ut rynkorna i hans panna, när han sitter dyster och grubblar över — egna dumheter — men aldrig hört någon tala om för mannen, att han förständigt och kärleksfullt skall försöka få hustrun till kamrat och verklig hjälp vid bekymmersamma tillfällen.

Nåja, detta och mycket annat — jag hade så när sagt traditionellt, har gjort oss till vad vi äro.

Det gäller för oss kvinnor, att inte allenast skaka av yttre bojer utan även andens fjättrar, att grundligt uppfostra oss själva, och aldrig låta denna fostran upphöra, att skola och fostra oss till goda, förståndiga kvinnor, som veta vår plikt och ej taga hänsyn till annat än vad som är gott och rätt, ej vad människorna ha för tankar om oss.

Det höves ej oss kvinnor att besitta mannens laster, ej heller att behålla egna olater.

Låt oss därför se till att själva leva ett nyttigt och gagnande liv, ett liv, där vi ej i första rummet se oss själva till godo, utan först och främst på en varaktig lycka för hela mänskligheten.

A. Fr.—

Mot "utsvettning".

En engelsk regeringsproposition har framlagts av handelsministern Churchill i underhuset, avseende att »bringa en stråle av hopp till de hopplösaste bland Guds skapade varelser i England», såsom en arbetarrepresentant uttryckte sig. Det är nämligen en »Anti-Sweating-Bill»; varigenom man vill rikta ett slag mot — såsom det heter. i lagförslagets motivering —

»det system, varigenom tusentals oorganiserade arbetare hållas till en utmattande och hälsofarlig verksamhet för att tjäna löner, som nätt och jämt hindra dem från att svälta ihjäl».

Mr Churchill förklarade det vara statens skyldighet att ingripa och förhjälpa dessa olyckliga till en bättre tillvaro, samtidigt som staten bör inskrida till förmån för de mera humana arbetsgivare, som genom andras utsvettningssystem utsättas för en illotal konkurrens. Lagförslaget i fråga har närmast tillkommit som en följd av den stora och ursvettliga märkliga utställning av utsvettningsprodukter, som för ett år sedan hölls i London på »den nationella anti-utsvettningsslagans» initiativ. Den man, som i England arbetat mest energiskt på att få reformverket till stånd, är sir Charles Dilke.

Dess tyngdpunkt ligger uti, att det stadgar fastställandet för resp. branscher och arbeten av en minimilön, som skall bestämmas av ett slags handelskammare, bestående av representanter för arbetsgivare och arbetstagare samt permanenta tjänstemän, utsedda av handelsministeriet. Bland tre tjänstemän skall åtminstone en vara kvinna. Förslag åter till minimilönerna för såväl tids- som betingsarbete uppgöras av lokala handelskommittéer, likaledes bestående av representanter för båda parterna.

När minimilönerna fastslagits, göras de genast obligatoriska för alla stats- eller kommunkontrakt, och bestämmelserna anslås i alla verkstäder, som de röra. Endast sådana arbetsgivare, som rätta sig efter de nya bestämmelserna, kunna få regeringskontrakt. Hjälper icke detta, kunna handelskammarna efter sex månader få bestämmelserna förklarade obligatoriska, varefter de genomdrivas med tillhjälp av inspektörer, som få laga rätt att undersöka alla arbetsförhållanden; vad som befinnes brista i lönebetalningen kan indrivas som vanlig skuld.

Tills vidare omfattar lagen endast fyra industrier, vilka anses vara de allra värsta och vilka dessutom lättast kunna underställas kontroll: tillverkningen av färdigsydda kläder, fabrikationen av kartongaskar (ett av de förnämsta barnarbetena, i synnerhet i östra London), maskintillverkning av spetsar samt förfärdigandet av färdiga blusar. Längre fram är det meningen att utsträcka lagens räckvidd, om den befinnes verka väl.

Nattarbetsfrågan är åter föremål för det varmaste intresse, trots den lyckligt gått i hamn.

I serien »Socialdemokratien från riksdagstribunen» har från partiets förslag sänts ut riksdagsprotokollet från debatten i frågan, då som bekant professor Thyrén höll det egentliga anföranet till förmån för förslaget.

Senast snärtar fru Elma i »Arbetet», när hon anmälde nr 7 av Mor-

gonbris. Fru Danielsson citerar något ur artikeln »Kvinnan och den socialistiska rörelsen» och slutar med följande:

»Då Morgonbris som bekant tagit sig det antisociala orädet för, att i en missriktad könslikställighets namn till varje pris gå i elden för kvinnornas industriella nattarbete, är det inkonsekvent av redaktionen att intaga en artikel, som så tydligt mellan raderna säger ifrån, att begränsningen av kvinnornas nattarbete är ett steg i rätt riktning. Så framt man vill börja återföra kvinnan till hommet och anser, att barnet, men inte vissa fabriksalster, som bli framställda ändå, är hennes förnämsta produktiva arbet åt samhället!»

Det bör icke vara fru Danielsson obekant, att Morgonbris opposition icke var riktad mot ett verkligt skydd, utan emot ett förfuskat förslag, vilket flerfaldiga gånger betonats, men det hindrar icke att komma med fraser om »antisocialt oråd» och »missriktad könslikställighet».

Denna vår opposition mot den nu antagna lagen kan ju få ses som den var, utan att andra medvetet giva den ett helt annat innehåll.

Fru D. säger ju själv i sitt referat från sitt tal vid midsommarmötet i Kristinehamn, att det är oriktigt att män stifta lagar för kvinnorna. Det argumentet förde vi ytterst sparsamt och riktade vår kritik uteslutande mot förslagets brister, därvid följande den taktik våra män fört i rösträttsstriden: att bekämpa alla dåliga förslag tills det bästa vinnes.

I övrigt kunna vi visa på vårt intresse för verkliga reformer i den sociala frågan, varför fru D:s tal om »inkonsekvens» kan anses »oyoderhäftigt».

Ruth.

»Ett samhälle, som är byggt på en förutsatt lära om mänskliga rättigheter, vilar redan från början på en princip, som leder till strid och konkurrens. Men broderskapets grund är Kooperation, icke konkurrens, icke den enes kamp mot den andre, utan samarbete för ett gemensamt mål. Sen er omkring i världen och i skolen finna, att denna tankegång vinner allt mera fotfäste. Grundtonen för nästa civilisation, som skall bli en broderskapets, kommer att vara Kooperation, icke konkurrens. Allas ansträngningar skola riktas mot det gemensamma bästa, och resultatet av dem alla användas till allmänt väl. Detta är grunden för den civilisation, som skall komma, och som vi gradvis skola bygga upp. Längs dessa allmänna grundlinjer skola vi gå, och i den huvudsaken måste vi vara eniga, att samhället skall byggas på broderskapets grund, om vi än skilja oss i detaljer och i tillämpningen av dess principer.»

A. Besant.

Från arbetsfältet.

Västerås.

Ända sedan nyår ha vi ej gjort någon visst hos "fröken Morgonbris". Våra känslor för den "lilla" ha dock ej svalnat, tvärtom, men vårt forcerade arbete hemma har gjort, att vi ej fått någon tid övrig för våra vänner.

Vad i alla dagar göra de då? tänka förmodligen våra kamrater. Ja, säg det. Jag förmodar det är knogigt litet varstades i klubbarna, och man kan ändå fråga sig vad man gör. Se här i alla fall litet "statistik".

Den 25 mars hade vi en väl lyckad årsfest, den andra i ordningen, med föredrag av Emil Kristonsson från Göteborg, solosång, deklamation, musik (men ingen bal) samt kaffedrickning och allmän belåtenhet i långa banor. Mest belåtna voro vi dock själva över att festen lämnade ett jämförelsevis stort notto. Så blev dock ej förhållandet vid ett föredrag, som hölls av fröken Anna Lindhagen, vilket ej hade lockat fullt 80 personer. Ett sådant föredrag hade behövt höras av hundratals, icke minst av rösträttskvinnorna, men dessa lysto, på tre undantag när, med sin frånvaro. Orsaken påstods vara, att föredraget hölls på Folkets hus.

Sedan nalkades, trots den ihållande vintern, 1:sta maj och vår demonstration. Frågan, blev nu, liksom föregående år, om vi ej skulle ha ett eget samlingstecken. Alla voro vi nu liksom förut överens om en fana eller standard, men vi hade ändrat oss därhän att vi nu skulle ha ett billigt standard, då man aldrig vet hur länge man får behålla dem själva, och vi anse det som onödigt lyx att bokosta poliskontorsdekorationer för hundratals kronor.

Ett snyggt och billigt standard finga vi också till 1:sta maj. En vit duk med röda inskriptioner, den översta: "Fram för kvinnornas medborgarrätt", i mitten klubbens initialer inom en oklövskrans, samt nederst: "Kvinnor, skaffen Er bildningens och sammanlutningens makt".

Den 26 april hölls standarinvigning med tal av klubbens ordförande, sång och kaffe och en gemytlig stämning.

Den 30 april var tombola med auktion anordnad till förmån för de arbetslösa. Behållningen blev tämligen god, tack vare frikostiga bidrag i såväl kontanter som tombo-lavinster. Behållningen skulle användas som liten hjälp till familjer, som genom arbetslöshet råkat i bekymmer. Men det är för märkvärdigt vad man blir uppmärksam, så fort man slår sig på s. k. välgörenhet. Vi få påstötning från alla möjliga håll, att det behövs hjälp och det är "gulingar", missionsförbundare, metodister och jag vet inte allt, som behöva hjälp. Inom friförsamlingarna här i staden finnes en hel del åtskilligt "täta" medlemmar. Det vare ju inte ur vägen om de delade med sig litet av den världens skatter till sina behövande församlingssykon.

På mötet den 20 april refererade och kritiserade ordf. den av rösträttsföreningarnas centralstyrelse nyss utgivna broschyren "Statsintresset och kvinnans rösträtt" av Lydia Wahlström. Förbittringen över de beskyllningar som gjorts, dels mot våra manliga partikamrater, dels mot oss själva var allmän och uttalade klubben, i anslutning till ordf. inledning, sitt ogillande av de uttalanden i broschyren, som beröra vår ställning till partiet. Ävenså uttalades önskan, att de medlemmar, som tillhörde F. K. P. R. skulle hos dess styrelse anhålla om extra möte för att diskutera boken. Ett fåtaligt besökt möte hölls även och blev diskussionen synnerligen livlig, men ett uttalande, som beklagade att innehållet i boken stött en del medlemmar, kunde ej antagas. Uttalandet var så mildt, att en del av de som röstat mot det samma sedan instämde i reservationerna. Man är i allmänhet mycket rädd för diskussioner i rösträttsföreningarna, dricker helst té och är trovlig; "då man diskuterar bara träter man", sa en fru vid ett tillfälle.

Jag tror 'det börjar dra' ut på papperet, så det kanske är bäst att sluta med fart, kommer väl igen om ett halvår med lika mycket.

Med hälsning.

Agnes Söderkvist.

Karlskrona-brev.

Kan man tro det finns en kvinnoklubb här? Helt säkert nej, ty i Morgonbris hörs vi aldrig, eller ytterst sällan, av. Dock kan jag verkligen omtala att den klubb som bildades av fru Ugland-Anderson den 7 maj 1907 fortfarande lever — men ett sakta, tynande liv. Det är sorgligt, ja, riktigt tråkigt att behöva säga något sådant, men så är verkligen förhållandet. Finnes det flera så, för våra idéers spridande, hårdarbetade platser som Karlskrona, är det ej roligt, men dess bättre tror jag det ej finns det, ja det kan ej vara möjligt.

Klubben här har nu i över två år funnits till mon i ändå står den på samma ställe.

Att Karlskrona är en mycket svårarbetad mark syntes, om ej förr, när fru Östlund här höll föredrag den 27 april d. å. Lokalen var då full av åhörare, däribland en del yngre såväl som äldre kvinnor, vilka varken tillhörde kvinnoklubben eller någon annan dylik förening. Vi i kvinnoklubben voro mycket glada för denna publik, ty det var vår fulla övertygelse att det lättfattliga och praktiska föredrag som fru Östlund höll skulle, när ej andra medel hjälpa, driva dessa kvinnor in i våra led. Men vi togo fel. Inte en kände sig manad därtill. Ja sådana äro Karlskroniterna. Och icke nog med det, var jo gång vi ha möte står det i form av notis kraftiga uppmaningar i vår partitidning här att det är alla arbetarekvinnors plikt att tillhöra kvinnoklubben. Förgävos!

Ännu ha vi dock ej uppgett hoppet och därför finns ännu Karlskrona kvinnoklubb till. Må den alltid få leva, må den, om det ook nu synes mörkt, bli en stark länk i den kedjan, som kallas broderskedjan, som skall giva livet sitt rätta värde även för — trälen ...

I hopp därom en hälsning till kämpande kamrater när och fjärran.

H—a H—n.

Brev från Västervik.

Tre månader ha nu förflutit sedan "Brev från Västervik" syntes i Morgonbris. Men ni skola därför ej tro att vi somnat. Under denna tid ha vi arbetat energiskt och genomfört många för oss arbetarekvinnor goda fördelar.

Söndagen den 25 april hade klubben en fin och för alla angenäm fest för att inviga vårt samlingstecken. Fäninvigningstalet hölls av fröken Hornoy från Stockholm. Vidare var festprogrammet omväxlande med sång (av barnkör), musik, deklamation, en vacker tablå m. m. Att festbesökarna voro till fullo belåtna, visar sig bäst därunder, att när musiken blåste våra kära arbetaresånger publiken instämde i sången. Klubben erhöi ock ett vackert erkännande och tack t. o. m. av vår motståndare Västerviks Veckoblad. Fanan är av vitt siden med röda sidebänder. Motivet är taget från Morgonbris' nya vinjett, vilket tog sig bra ut. Inskriptionen är följande: "Kvinnor! Slutet Eder samman att bilda en ljusets och kunskapens makt."

Bärren och stång är högröd, vidare prydes fanan med vita sidentovsar. Fanan är förfärdigad hos hr Aug. Lagerström i Örebro, vilken förtjänar all heder för såväl det välgjorda arbetet som det billiga priset. Därför vill jag uppmäna eder alla klubbister att vid behov av kamptecken vända eder till våra partivänner A. & A. Lagerström, Örebro.

Klubbens medlemsantal är omkring 50. Nya medlemmar ingå varje möte och hälsas med glädje, för att med oss arbeta fram en lyckligare tillvaro. Kamrater! Den som

skall fostra andra måste först fostra sig själv. Samhället ger oss kvinnor ingen uppfostran. Vi måste själva taga vår rätt. Ett av de bästa bildningsmedel kvinnorna ha att tillgå är en förening. Vad voro därför naturligare än att alla arbetarekvinnor gingo in i sin förening, nämligen den socialdemokratiska kvinnoklubben? Och vi tro, att när kvinnorna stå vid socialismens fanor, då är socialismens seger given. Lagg bort den gamla konservativa uppfattningen att kvinnorna därigenom skulld försumma sin egentliga uppgift, som är hemmet! Tvärt om skall den kvinna, som fattas av hänförelse för höga idéer och livsmål, med mera glädje fylla sina plikter än den eloa och ointresserade, vilkens tankevärld är begränsad endast till hemmets område och vilkens enda andliga njutning är skvaller och förtal. Lagg bort den gamla löjliga tron att kunskap gör kvinnorna envisa och härsklustna! Tvärt om är det så att okunnighet och envighet brukas följas åt. En tänkande människa håller ej envist på sin tanko som den enda rätta, utan försöker även förstå andras. Tro ej heller, att kunskap och tänkande gör kvinnan okvinnlig. En gång skola provotider komma, då ni få skatta er lyckliga över att vid er sida ha en förstående och offervillig kamrat i stället för ett oimpelt strejkbrytarematerial. Fram för vårt gemensamma stora mål! Fram mot orättvisa och förtryck!

Med kamrathälsning

Edit Berg,
sekr.

Från Oxelösund.

Med redaktionens tillåtelse vilja vi genom Morgonbris delgiva våra kamrater landet runt något om vår verksamhet på denna plats.

Oxelösunds soc.-dem. kvinnoklubb har under det senaste arbetsåret hållit 22 ordinarie och 3 extra möten.

Diskussionsfrågor i olika ämnen ha behandlats, såsom politiska, kooperativa, nykterhets- och samhällsfrågor samt antimilitaristiska. Genom dessa diskussioner, som ofta varit synnerligen livliga, ha medlemmarna så gott de kunnat och förstätt sökt skola och upplysa varandra om socialismens idéer och grundsanningar.

Skrifter och broschyrer ha sålts och spritts samt ett synnerligen stort antal ex. av Morgonbris har varje gång hemtagits och utsålt.

Klubben har med sin fana deltagit i både förra och innevarande års 1-maj-demonstrationer.

Vid kvinnokonferensen i Eskilstuna förra sommaren representerades vi av ett ombud, och blev klubben ansluten till det då bildade Sörmlands och Västmanlands distrikt av soc.-dem. kvinnoklubbar. Även till kongressen i Stockholm kunde sändas ett ombud.

Den 4 nov. hade vi ett praktigt agitationföredrag av fröken Hilma Hofstedt från Göteborg om arbetarekvinnorna och socialismen. Klubben har också gemensamt med N. O. V.-logen här anordnat föredrag med hr Franzon från Stockholm som talare, och ha dessa föredrag varit mycket talrikt besökta.

Under julhelgen hade klubben anordnat en julgransfest, varvid god stämning var råddande bland de talrika deltagarna, både stora och små. Familje- samt enskilda fester och samkväm ha vi också haft.

För betryggande av klubbens ekonomi ha varit anordnade fester och tillställningar såväl av klubben ensam som gemensamt med N. O. V.-logen.

En andel i härvarande konsumtionsförening har under året blivit inköpt.

Inkomster och utgifter ha balanserat på kr. 512:57. Till styrelse för innevarande år omvaldes undertecknad och fru Cornelia Lindholm samt nyvaldes fruarna Hilda Johansson, Edla Nilsson och Elin Andersson. Suppleanter Dina Fernström och Klara Pettersson. Till revisorer valdes fruarna Elin Karlsson, Anna Johnsson och Lotten Karlsson. Suppleanter Boda Palmkvist och Maria Andersson.

Jag vill även nämna att vi ha gemensamt med Nyköpings kvinnoklubb hållit fyra

möten under året, två på vardera platsen, varvid många viktiga samhällsfrågor ha debatterats, och ha vi erfårit att dessa möten, varvid gott samförstånd och god kamratan- da städes varit råddande, varit ägnade att stärka oss i kampen för det stora och ädla mål, som det tillhör oss alla arbetarekvinnor att vid sidan av våra manliga kamrater sträva efter, nämligen: Arbetareklassens frigörelse ur slaveri och förtryck.

Medlemsantalet har, sorgligt nog, under året minskats, vilket väl till största delen beror av brist på intresse för vår sak. Men om de medlemmar som äro kvar i fortsättningen så väl som hittills visa samma intresse och förståelse för socialismens idéer, så hoppas vi att vår klubb ändå kommer att vinna ökad styrka och att vårt arbete genom enighet och sammanhållning icke skall vara förgäves, och är det vår önskan att vi en dag finge se alla Oxelösunds arbetarekvinnor samlade inom vår klubb. Därför, sluten eder till densamma, ty genom enig sammanslutning kring de röda fanorna skola vi en gång uppnå vårt mål.

Nu till sist en hjärtlig kantrathälsning till kvinnoklubbarna landet runt från Oxelösunds soc.-dem. kvinnoklubb.

Levo den soc.-dem. kvinnoförörelsen!
E m. L—h. l.

Minneslista.

Soc.-Dem. Kvinnokongr. Arbetsutskott. Verkställande utskottet, Stockholm.

Ordförande: Fru Ruth Gustafson, Hagagatan 18, IV 6. g.

Kassörska: Fru Elin Lindley, Tunnelgatan 1 B. I.

Utskottets medlemmar i landsorten.

Fru Anna Fredin, Malmberget.
Fru Signe Anderson, N. Kungsg. 27, Gävle.
Fru Ugland-Anderson, Östergötlands Folkblad, Norrköping.
Frkn Anna Ekberg, Kaptensgatan 19, Malmö.

Soc.-Dem. Kvinnoklubbar.

Alby: Fru Agate Viktorin.
Ankarsrum: Fru Matilda Larsson, Nybygget
Arboga: Frkn Lydia Jakobsson, Gjuteriet
Arvika: Frkn Lydia Öberg, Hantverksk. 49
Arlöf: Emma Eskilsson, Sockerfabrikeg.
Askersund: Fru Holm, n:r 112.
Avesta: Fru Johanna Eriksson, Sägbo.
Billesholm: Thea Mårtensson.
Bjuv: Fru Kersti Månsson, Gruvan.
Boden: Fru Thyra Wikström, jägmästare Lindvalls gård.
Bonhus: Fru Hanna Bohman, Björnbo n:r 6.
Borlänge—Domnarvet: Fru Gerda Forsström, Borlänge by 41.
Borås: Frkn Mattis Persson, Viskaberg.
Boxholm: Ester Andersson, Sandbacka.
Charlottenberg: Frkn Krist. Guldbrandsson.
Deje: Fru Kristina Löf.
Ektorp: Fru Nelly Grönlund, Högåsen, Ektorp, Salltjö—Duvnäs.
Enköping: Elin Johansson, Kyrkogat. 13.
Eskilstuna: Fru Thoros, Olsson, Åsgat. 26.
Eslöv: Fru Ebba Hansson, Södergatan 17.
Forsbacka: Fru Johanna Jernström.
Forshaga—Klarafors: Fru Elvira Persson, Rom.
Frånö: Fru Signe Lundborg.
Furulund: Fru Elna Malmgren.
Gellivara: Signe Lundberg.
Grängesberg: Fru Sanna Ekholm.
Gävle: Fru Signe Andersson, N. Kungsg. 27.
Göteborg: Fru Klara Verhage, Borgargat. 18, Olskroken.
Hagfors: Fru Lina Berg, Bruket.
Hallstahammar: Frkn Anna Berggren, Framnäs.
Hasslarp: Fru Olivia Olsson, Bagerifören.
Hälsingborg: Fru Kristina Johansson, Karl Kroksgatan 50.
Huvudsta: Fru Berggren, Folkets Hus.

Höganäs: Fru Kristina Engström.
Hörken: Fru Selma Berggren.
Kalmar: Frkn Rhea Fürstenberg, Folkets Hus.
Karlskrona: Hulda Henricsson, Blokings Folkblad.
Karlstad: Elin Janesson, Herrhagen 296.
Karlskoga: Fru Mina Uddenberg.
Katrineholm: Fru Elisabet Eriksson, Sandgatan 11.
Kiruna: Fru Hilda Lundkvist, Bostad 32.
Kjävlinge: Fru Vendla Wahlberg.
Kristianstad: Fru Alma Vesterberg, Långebro.
Kristinehamn: Frkn Emma Olsson, Olsberg.
Kvarnsveden: Fru Anna Johansson, Folkets Hus.
Landskrona: Fru Ada Thuresson, N. Infartsgatan 3.
Lessebo: Bertha Jönsson, Lessebo Bruk
Lidköping: Anna Gustafsson, Greffhusg. 58.
Limhamn: Fru Olivia Sjölin, Sveavägen 87.
Linköping: Agnes Lind, Tanneforsgatan 8.
Lomma: Fru Augusta Olsson.
Ludvika: Frkn Anna Nordgren, Förenade.
Luleå: Nellie Nordström, Magasinsg. 23.
Lund: Fru Emma Hansson, Folkets Hus.
Lysekil: Alma Dalström, Kronberget 2.
Malmberget: Anna Tegman, Johannis 103.
Malmö: Fru Hanna Johansson, Bergsg. 31.
Marieberg: Fru Marta Frånberg.
Marieholm: Fru Hilma Nord.
Motala: Frkn Hedvig Bergstrand, Folkets Hus, Motala verkstad.
Munkfors: Fru Ruth Johansson.
Nautanen: Fru Ida Tanberg.
Norberg: Fru Alma Thorell, Kärrgruvan.
Norrköping: Fru Mimmi Gyllander, Norra Kungsgatan 19.
Nyköping: Fru Ida Johansson, Repslagargatan 27.
Oxelösund: Fru Emilia Lundal, Konsumtionsföreningen.
Persberg: Fru Lydia Näs.
Ramnäs: Fru Erika Lindblad.
Riksgränsen: Fru Dagny Hedgren.
Skärarid: Frkn Ellen Ekberg.
Skromberga: Oliva Möllergren, Skromberga, Ekby.
Slottsbron: Fru Anna Ekstam.
Smedjebacken: Hilma Larsson, »Progress».
Sprängsviken: Helma Selling.
Sparreholm: Fru Elvira Jansson, Haga 18.
Stockholm: Fru Hulda Karlsson, Rådman- gatan 80 III.
Stockholms södra: Fru Anna Ljungberg, Åsögatan 109 I.
Sundsvall: Fru Selma Uppgård, Storgatan 69 (C. P. Hedenström).
Surahammar: Frkn Edit Dahl.
Tidaholm: Fru Anna Toll, Torggat. 2.
Tranås: Fru Josefina Lundblad, Fristad, Tranås Kvarn.
Trelleborg: Fru Math. Friberg, Västra För- staden 69.
Trollhättan: Frida Lindmark, Rödjan 3.
Uddevalle: Fru Ada Lind, Kämpgatan 6.
Umeå: Fru Antonia Lundström.
Vadstena: Fr. Nyblom, Dalströms skoaffär.
Visby: Fru Anna Nilsson, Michaelsgat. 15.
Vänersborg: Frkn Hedvig Hägg, Gasverks- gatan 25.
Vännäs: Fru Lina Brandt.
Västansfors: Fru Lina Asplund.
Västervik: Fru Elin Nilsson, Jakobsгат. 8
Västerås: Fru Agnes Söderkvist, Stora ga- tan 66.
Växiö: Fru Stina Nordin, Folkets Hus.
Ystad: Johanna Sasserusson.
Aby: Fru Elin Nyman, Kvarntorps Handels- förening.
Åhus: Fru Anna Ljungkvist.
Åstorp: Fru Maria Eriksson.
Örebro: Fru Elisabet Karlsson, Slottsg. 28.
Östersund: Fru Vendla Bergström, Nyg. 14.

I händelse av fel i »Minneslistan» ombedes klubbarna att snarast möjligt till redaktionen insända rättelse å desamma.

Hvarje sjukdom botas efter nog- grann beskriv- ning säkrast och bäst enligt Hahnemannska metoden med

Homöopatiska Läkemedel

som erhållas från undertecknad i bästa kva- litet å 3 kr., 30 öre franco. Homöopatisk lä- karbok samt upplyningar och intyg mot 10 öres porto. Skriv genast.

M. LARSSON, Prestgatan 31, ÖSTERSUND. (Tel. 446.)

Kvinnans rådgivare,

en oumbärlig handbok för flickor, hustrur och mödrar av O. K. D. Pris 1:75.

Könlivet och dess lagar

jämte boken »Könlivets problem» av Med- Dr Anton Nyström. Pris 5 kr. inb. i kloth. 6:25, i band med chagrinrygg 7:— I varje bokhandel eller direkt mot förutbetalning eller efterkrav från förlaget

Björck & Börjesson,
62 Drottninggatan, STOCKHOLM.

Bomullsklädningar

i avpassade bitar, 8 mtr, äkta färg, nya ele- ganta mönster, erhållas till 2,85. De extra goda kvalitén 3,20. Minutpriset å dessa tyger är c:a 50 å 55 öre met. Blustyg 2,2 met., extra fin randig Perkal 75 cm. bredd till 88 öre. De av Musslin inneh. 2,2 met., fina mönst., pr bit 77 öre. Tillskriv Otto Oskarson, G:la Kungsholmsbrogatan 23 A, Stockholm.

Frida Stéenoffs

små böcker å 25 öre pr ex.

Penningen och kärleken.

Humanitet och barnalstring.

Prostitutionens reglementering.

Fosterlandskänslan.

Då 100 ex. köpas på en gång av samtliga böckerna erhållas dessa omot efterkrav för 15 kronor (15 öre pr ex). Likvid i frimärken emottages även.

Björck & Börjesson,
Drottninggatan 62, STOCKHOLM.

Köp Koop. Syfabriken

LINNÉAS

tillverkningar. Efterfråga dem i de Koop. affärsorna över hela landet!

St. Vattugatan 5, II — STOCKHOLM.

Gynna den kooperativa fabriksföreningen.

Sprid Morgonbris!

